

Viimeinen keisari -elokuva kiinalaisen kulttuurin kuvaajana

Idea:

Aloita Kiinan kulttuurin käsittely katsomalla noin 30 minuutin jakso Bernarno Bertoluccin elokuvasta *Viimeinen keisari* (1987). Pyydä opiskelijoita kirjaamaan elokuvan aikana vihkoon elokuvassa esiintyviä kiinalaisen kulttuurin piirteitä. Listaa tämän jälkeen esille tulleet piirteet taululle. Tämän jälkeen voit joko kertoa tai jakaa monisteina alla olevia elokuvassa esiintyviä kiinalaisen kulttuurin piirteitä.

Taustatietoa elokuvasta:

- Elokuva kertoo Kiinan viimeisen keisarin Pu Yin elämästä hänen noustuaan kolmevuotiaana Kiinan keisariksi.
- Elokuvassa käydään läpi Kiinan 1900-luvun historiaa: Keisarin palvonta, tasavallaksi muuttuminen, Kuomintang-puolueen valtakausi, sisällissota, toinen maailmansota ja japanilaismiehitys, kommunistien valtaannousu ja maan muuttuminen kommunistiseksi.
- Elokuva on kuvattu pääosin Kielletyssä kaupungissa. Bertolucci oli ensimmäinen länsimaalainen ohjaaja, joka pääsi kuvaamaan Pekingin Kiellettyyn kaupunkiin.
- Elokuva sai aikanaan yhdeksän Oscar-patsasta.

Elokuvassa esiintyviä kiinalaisen kulttuurin piirteitä:

TAIVAS

- Taivasta palvottiin ja keisarilla oli taivaan mandaatti maan päällä.
- Taivasta palvottiin taivaantemppelissä, jossa pidettiin rituaaleja kerran vuodessa.
- Talvipäivän seisauksen aikana keisari kannettiin temppeliin. Keskelä temppeliä oli keisarin kivi, jonka kautta keisarilla oli yhteys taivaan voimiin.
- Keisarin mukana oli hoviseurue (jopa 1000 miestä). Naisilta oli seremoniaan pääsy kielletty.
- Taivas ilmaistiin ympyrän muotoisena, maa neliön muotoisena.
- Taivaan temppelin pihalla isommissa rakennuksissa säilytettiin esiisien muistotauluja, jotka taulujen muodossa valvoivat rituaaleja. Muistotauluja kannettiin seremoniakeskukseen rituaalien ajaksi.
- Rakennusten katot olivat sinistä lasitettua tiiltä, jonka väri symboloi taivasta.
- Pekingissä on kahdeksan taivaantemppeliä, jotka ovat Ming-dynastian kaudelta.

RAKENNUKSET

- Tyypillisiä piirteitä: rakennus jalustalla, ohuet seinät, pilarit kannattelevat massiivista kattoa.
- Rakentamisessa ei käytetty nauvoja vaan ne on lovettu.
- Katon reunat kääntyvät hieman ylöspäin.
- Talon katoissa eläimiä, joilla omat tehtävänsä (suojata tulipalolta, rotilta jne.).
- Mitä enemmän katossa on symboleita, sitä arvokkaampi rakennus on.

KIELLETTY KAUPUNKI

- Nimi viittaa siihen, että vain keisari ja hänen palvelijansa saivat asua siellä.
- Rakennettiin 1400-luvulla.
- Kielletyn kaupungin pituus noin yksi kilometri ja leveys noin 800 metriä.
- 10 metriä korkea muuri ympäröi kiellettyä kaupunkia ja sen edessä oli vallihauta.
- Kielletyn kaupungin ympärillä keisarillinen kaupunki, jossa asui sotilaita ja kauppiaita. Keisarillisen kaupungin ulkopuolella asuivat puolestaan tavalliset kaupunkilaiset.
- Kielletyn kaupungin portit suljettiin aina yöksi.
- Palvelijoita siellä oli arviolta 5 000–10 000, ja heidät oli luokiteltu 48 eri tasoon. Ensimmäisen asteen palvelijoilla oli jopa omia palvelijoita.
- Kielletyssä kaupungissa valtaistuinhalleja oli kolme
 - korkeimman harmonian halli
 - ylimmän harmonian halli
 - harmonian säilyttämisen halli.

KEISARIN PALVONTA

- Kumarrukset keisarille: keisarin päätös otettiin vastaan hänen edessään rähmällään.
- Keisarille ei saanut ikinä kääntää selkää.
- Keltainen eli kullan väri oli varattu yksinomaan keisarille.
- Keisarin symbolina oli leijona.
- Keisarin symbolina oli fenikslintu. Pennun kanssa leikkivä fenikslintu symboloi toivomusta saada lapsia keisarille.
- Jos keisarilla oli useita lapsia, hän valitsi yhden heistä seuraajakseen. Keisari vastasi usein myös poikiensa ja seuraajiensa kasvatuksesta.

NAISEN ASEMA

- Tyttölasten asema oli paljon huonompi kuin poikalasten.
- Tytöllä ei välttämättä ollut edes nimeä vielä 1800-luvulla. Hänen nimensä saattoi olla esim. I tytär, II tytär. Puhutussa kielessä häntä saatettiin kutsua esimerkiksi ”hän joka asuu kotona”-nimityksellä.

EUNUKIT

- Kastroituja miehiä, joilta oli siis poistettu kivekset.
- Kastroidun mieshormonien tuotanto oli loppunut, esimerkiksi äänenmurrosta ei tapahtunut, jos poika oli kastroidu jo nuorena.
- Niin sanotuilla hovieunukeilla saattoi olla paljon valtaa, ja he saattoivat ostaa maatiloja mahdollisen karkotuksen varalta.
- Mikäli ensimmäisten asteiden eunukki menetti keisarin luottamuksen, rangaistuksena oli joko kuolema tai karkotus. Karkotus oli usein häpeällisempi rangaistus, koska karkotettua eunukkia ei saanut puhutella.

MANTSUVAIKUTTEET

- palmikoidut hiukset
- kaksiosainen vaatetus

LOHIKÄÄRME

- Se oli/on yksi Kiinan maagisista eläimistä, joka mielletään hyväksi ja viisaaksi olennoiksi.
- Kiinassa vietetään kerran vuodessa lohikäärmejuhlaa. Se perustuu mytologiaan, jonka mukaan lohikäärmeet tulivat maan alta talvisin. Noustessaan maan päälle he toivat mukanaan sateen ja uusi vuosi alkoi. Juhlassa kannetaan kulkueissa paperisia lohikäärmeitä ja uuden vuoden alkua juhliitaan ilotulitusraketein.
- Pallolla leikkivät lohikäärmeet symboloivat ylhäisyyttä, ja olivat keisarin symboli. Pallo symboloi valtaa. Tarujen mukaan ensimmäinen keisari sai alkunsa lohikäärmeestä.
- Kiinalaisessa horoskoopissa lohikäärme on arvostetuin, sillä se symboloi pitkää ikää ja vaurautta.